

Antakya'da Dört Farklı Özel Gündüz Bakım Evi ve Kreşteki Çocuklarda Bağırsak Parazitlerinin Dağılımı

Gülnaz ÇULHA, Asutay CANPOLAT, Gülay GÜLBOL

Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, Hatay

ÖZET: Çalışmada Hatay'ın Antakya İlçesinde bulunan dört farklı özel gündüz bakım evi ve kreşte yaşları 1-6 arasında değişen 109 öğrencide (68 erkek, 41 kız) bağırsak parazitlerinin dağılımı araştırılmıştır. Bu amaçla 86 dışkı ve 109 selofan bant preparatı incelenmiştir. Tanıda dışkıda yoğunlaştırma yöntemleri ve selofan bant yöntemleri kullanılmıştır. İncelenen 86 dışkı örneğinde 18 olguda (%20,93) bir veya birden fazla parazit saptanmıştır. İncelenen 109 selofan bant örneğinde ise 8 olguda (%7,40) *Enterobius vermicularis*'e rastlanmıştır. Saptanan parazitlerin türlere göre dağılımı; *Giardia intestinalis* 4 olguda (%19,04), *Blastocystis hominis* 12 olguda (%57,14), *Entamoeba coli* 4 olguda (%19,04) ve 1 olguda da (%4,76) *Hymenolepis nana*'ya rastlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Bağırsak parazitleri, çocuk, sosyo-ekonomik durum, dağılım, Hatay

The Prevalence of Intestinal Parasites in Four Different Special Daytime Nursing Homes and Day-Centers in Antakya

SUMMARY : In this study, the prevalence of intestinal parasites in 109 students (68 boys, 41 girls) in the 1-6 age group in four different special daytime nursing home and day-centers (Special Anakucağı Day-time Nursing Home, Special Evim Day-centre and Day time Nursing home, Special Doğa Daytime Nursing Home and Special Yaren Daytime Nursing Home) in the Antakya district of Hatay was investigated. For this reason 86 feces and 109 cellophane tape preparations were investigated. Concentration of feces and cellophane tape methods were used for diagnosis. One or more parasites were detected in 18 (20.93%) out of 86 concentrated fecal specimens. Eight (7.40%) *Enterobius vermicularis* were detected in 109 cellophane tape specimens . The prevalence of parasites in concentrated specimens included 4 (19.04%) *Giardia intestinalis*, 12 (57.14%) *Blastocystis hominis*, 4 (19.04%) *Entamoeba coli* and 1 (4.76 %) *Hymenolepis nana*

Key Words: Intestinal parasites, children, socioeconomic situation, prevalence, Hatay

GİRİŞ

Bağırsak parazitleri tüm dünyada enfeksiyon hastalıkları etkenleri arasında halen çok önemli yer tutmaktadır. Bağırsak parazitlerinin görülme sıklığı, eğitim düzeyi, beslenme, gelenek ve görenekler, sosyoekonomik düzey, toplu yaşanan yerler (çocuk yuvaları, okullar, kışlalar ve yetiştirme yurtları) ve temizlik alışkanlıklarına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Bunların yanında iklim, çevre şartları ve alt yapı şartları da önemli rol oynamaktadır (1-4).

Küçük çocuklar parazit enfeksiyonlarına erginlere göre daha yüksek yakalanma oranına sahiptir. Özellikle çocuklar toplu halde yaşama, birbirleri ile yakın ilişkide bulunma ve kişisel

temizliğe özen göstermeme yüzünden parazit enfeksiyonlar açısından daha fazla risk taşımaktadır (1,2, 4).

Bu çalışmada Antakya'daki gündüz bakım evi ve kreşlerde taramalar yapılarak çocuklarda bağırsak parazitlerinin dağılımını incelenmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışmada, Antakya'da dört farklı özel gündüz bakım evi ve kreşte (Özel Ana kucağı Gündüz Bakım Evi, Özel Evim Kreş ve Gündüz Bakım Evi, Özel Doğa Gündüz Bakım Evi ve Özel Yaren Gündüz Bakım Evi) yaşları 1-6 arasında 109 çocukta bağırsak parazitleri araştırılmıştır. Bir gün önceden selofanlı lamlar ve dışkı kapları kreşlere bırakılmış ertesi sabah örnekler alınarak hiç zaman kaybedilmeden incelenmiştir. Toplanan dışkılar modifiye formol eter çöktürme yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Alınan örnekler 10X ve 40X büyütmelemlerle incelenmiştir.

BULGULAR

Antakya’da dört farklı özel gündüz bakım evi ve kreşte 86 dışkı örneğinin 18’i (%20,93) bir veya birden fazla bağırsak paraziti saptanmıştır. Saptanan parazitlerin türlere göre dağılımı; *Giardia intestinalis* 4 olguda (%19,04), *Blastocystis hominis* 12 olguda (%57,14) , *Entamoeba coli* 4 olguda (%19,04) ve 1 olguda da (%4,76) *Hymonolepis nana*’ya rastlanmıştır.

Bu parazitlerin gündüz bakım eve kreşlere göre dağılımı Tablo 1’de ve Tablo 2 verilmiştir.

Tablo 1. Saptanan parazitlerin kreşlere göre dağılımı.

	Dışkı		Selofan Bant	
	Sayı	POZ. n (%)	Sayı	POZ. n (%)
Özel Ana kucacı Gün. Bak. Evi	12	3 (14,3)	15	2 (25)
Özel Evim Kreşi / Gün. Bak. Evi	39	11 (52,3)	51	2 (25)
Özel Doğa Gün. Bak. Evi	26	5 (23,8)	33	3 (37,5)
Özel Yaren Gün. Bak. Evi	9	2 (9,6)	10	1 (12,5)
Toplam	86	21 (100)	109	8 (100)

Tablo 2: Saptanan parazit türlerinin kreşlere göre dağılımı.

	<i>G. intestinalis</i>	<i>B. hominis</i>	<i>E. coli</i>	<i>H. nana</i>
Özel Ana kucacı Gün. Bak. Evi	-	2	1	-
Özel Evim Kreşi / Gün. Bak. Evi	3	4	3	1
Özel Doğa Gün. Bak. Evi	1	4	-	-
Özel Yaren Gün. Bak. Evi	-	2	-	-
Toplam	4	12	4	1

TARTIŞMA

Ülkemizde hala önemli bir sağlık problemi olan bağırsak parazitleri ile ilgili değişik bölgelerde farklı çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalarda parazitlerin görülme sıklığı ve saptanan türler açısından farklılıklar bildirilmektedir.

Elazığ’da Kuk ve ark. (5) tarafından 5 kreşte yapılan çalışmada yaşları 1-7 arasında değişen 95 çocuk çalışmaya alınmıştır. Çocuklardan alınan 95 dışkı örneğinin 8’inde (%8,4) parazit saptanmıştır.

Şanlıurfa’da Zeyrek ve ark. (4) tarafından yapılan çocuk yuvası ve yetiştirme yurtlarında yapılan çalışmada 6-12 yaş grubu

çocukların 41’inde (% 6) ve 12-18 yaş grubu kızların 38’inde (%52,6) bir yada birden fazla parazite rastlanmıştır. Selofanlı lam uygulanan 6-12 yaş grubunda 41 çocuktan 14 (%34,1) ve 12-18 yaş grubu 32 kızdan 10(%31,2) ‘un *E. vermicularis* yumurtaları görülmüştür.

Özçelik ve ark. (6) tarafından Sivas merkez ve çevre ilçelerin bazılarındaki ilköğretim çağı çocuklarında 1999 yılı içerisinde yapılan taramalarla bağırsak parazitlerinin varlığı araştırılmıştır. Yaşları 6-18 arasında değişen toplam 1215 çocuğun dışkı ve selofan bandı bu amaçla incelenmiştir. Dışkı ve selofan bant preparatları incelenen toplam 1215 öğrencinin 570’inde (%46,9) bağırsak paraziti bulunmuştur. Direkt yöntem, çoğaltma yöntemi ve selofan bant incelemeleri sonucunda en sık rastlanan parazit, %23,5 ile *Enterobius vermicularis* olmuştur.

Demirci ve ark. (7) tarafından İsparta spastik çocuk eğitim merkezinde (ISCEN) eğitim gören 46 çocuk ile yine anneleri tarafından aynı tuvalet temizliği eğitimi verilen bu çocukların kardeşlerinde bağırsak parazitlerinin araştırılmıştır. Yapılan çalışma sonucu 46 spastik çocukta değişik zamanlarda olmak üzere 1 *Enterobius vermicularis* yumurtası (%2,17) ve 1 *Giardia intestinalis* kisti (%2,17) ve yine bu çocukların kardeşlerinde 3 *Enterobius vermicularis* yumurtası ve 1 *Giardia intestinalis* kisti saptanmıştır. (%2,98).

Yazar ve ark. (8) tarafından 2002 yılında Kayseri SHÇEK çocuk yuvasında barınan 0-7 yaş arası 74 çocukta yapılan çalışmada dışkı ve selofanlı lam örnekleri alınarak bağırsak parazitleri araştırılmıştır. Alınan dışkı ve selofanlı lam örneklerinin 44 (%59,4)’ünde bağırsak paraziti saptanmıştır. Saptanan parazitler arasında *Giardia intestinalis* (%44,6), *Blastocystis hominis* (%33,8) ve *Entamoeba coli* (%24,3) ilk üç sırayı almışlardır.

Özcan ve ark (9) tarafından Hatay’da 1994 yılında yapılan ilkokullarda yapılan taramada 1070 selofan bant ve 1158 dışkı örneği incelenmiştir. Selofan bantların 422’sinde (%39,44), dışkı örneklerinin 293’ünde (%25,28) bağırsak paraziti bulunmuştur.

Bizim yaptığımız çalışma ile sonuçları kıyaslayacak olursak bizim çalışmamızda saptanan parazit oranları daha düşüktür.

Bizim çalışmamızı yaptığımız gündüz bakım evi ve kreşlerdeki öğrencilerin sosyo-ekonomik ve kültür düzeylerinin yüksek olması, bu kuruluşlarda genel hijyen ve temizlik kuralları üzerinde titizlikle durulması, ayrıca kayıt sırasında öğrencilerden istenilen sağlık raporlarının düzenli bir şekilde takip edilmesi sonuçların diğer araştırmacıların yaptığı çalışmalarda elde edilen verilere göre düşük çıkmasında önemli faktörlerdir.

Sonuç olarak bu çalışmamız Hatay’ın Antakya İlçesinde bağırsak parazitlerinin yaygınlığının araştırılması, bu bölgede son on yılda bağırsak parazitlerinin prevalansı üzerine tek çalışma olması ve bundan sonraki çalışmalara temel oluşturması açısından önemli olduğunu düşünmekteyiz.

KAYNAKLAR

1. **Çeliksöz A, Demirtaş S, Sümer Z, Özçelik S, Saygı G**, 1997. Sivas SHÇEK Çocuk Yuvasındaki Çocuklarda Bağırsak Parazitlerinin İncelenmesi. *T Parazitol Derg*, 21(1): 45- 47.
2. **Yılmaz H, Cesur Y, Özkaya E, Gödekmerdan A, Gül A**, 1997. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Parazitoloji Laboratuvarına Başvuran 0-13 Yaş Grubu Çocuklarda Bağırsak Parazitlerinin Dağılımı. *T Parazitol Derg*, 21 (4) : 387- 390.
3. **Aydın S, Yaylı G**, 2002. Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezine Başvuran Çocuklarda Bağırsak Parazitleri Sıklığı. *Klimik Derg*, 15 (2) : 54-55.
4. **Zeyrek Yıldız F, Zeyrek CD, Özbilge H, Mızraklı Uzala A**, 2003. Şanlıurfa'da İlköğretim Çocuklarında Bağırsak Parazitlerinin Dağılımını Etkileyen Faktörler ve Büyüme Etkisi. *T Parazitol Derg*, 27 (3): 203-206.
5. **Kuk S, Kılıç M, Kaplan M, Taşkın E**, 2003. Kreşe Giden Okul Öncesi Yaş Grubu Çocuklarda Bağırsak Parazitlerinin Görülme Sıklığı. XIII Ulusal Parazitoloji Kongresi, Kongre Kitabı. Poster Bildirisi, s:218. 08-12 Eylül 2003, Konya.
6. **Özçelik S, Oguztürk H, Değerli S, Çeliksöz A, Aygan Ç, Saygılı İ, İşlek A, Uygur B, Kıvanç Ö**, 2001. Sivas merkez ve çevre ilçelerin bazılarında ilköğretim çağı çocuklarında bağırsak parazitlerinin yaygınlığı. *T Parazitol Derg*, 25 (1): 56-58.
7. **Demirci M, Kaya S, Demiral T, Arıdoğan CB**, 2003, Bağırsak parazitizonda tuvalet eğitimi ve temizliğin önemi. *T Parazitol Derg*, 27 (3): 211-213.
8. **Yazar S, Akman MAA, Hamamcı B, Birhan M, Şener Ş, Şahin İ**, 2002. Kayseri Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) çocuk yuvasındaki 0-7 yaş çocuklarda bağırsak parazitlerinin araştırılması. *T Parazitol Derg*, 26(1):48-51.
9. **Özcan K, Koltaş S, Tanrıverdi S, Yiğit S, Sadr Yİ**, 1994. Hatay'daki Bazı İlkokullarda Bağırsak Parazitleri Araştırılması. *T Parazitol Derg*, 18 (4) : 461-468.